

8. Maestro P. Lorenzo Luzuriaga y la educacion republicana. Revista de pensamiento contemporaneo. 2007. № 21–22. P. 19–42.

Сергій Захарін

ОСВІТА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Основні виклики, які постали перед освітою в Україні, під час масштабного вторгнення росії були пов'язані із знищенням інфраструктури закладів освіти, втратою кадрового потенціалу, скороченням фінансування освіти, відтоком українських здобувачів освіти в умовах воєнного стану. Тому сучасний стан, освітнього процесу у закладах освіти, зокрема війна для вітчизняної наукової спільноти стала шоковим та дестабілізаційним чинником, яка призвела до змушеної адаптації змішаного навчання яке відбувається досить хаотично.

Нині загострилися та виникли в системі освіти України, в умовах стрімкого наростання встановлених викликів. Серед них педагогічними чинниками неуспішності здобувача освіти в школі є надмірно жорстка система навчання, яка ускладнює індивідуалізацію дидактичної та виховної роботи, що стає неможливим поєднання освітнього процесу з актуальними потребами. Можливості, які може отримати освіта України для свого розвитку навіть за таких складних умов, а саме: реформування сучасної освіти яке потребує підготовки педагога, здатного принести користь своїй країні, сформувати покоління, що спроможне жити та творити в умовах неперервних змін, гідно представляти націю у світовому культурному й економічному просторі, забезпечити їй успішне входження у світове співтовариство. Підготовку такого педагога уможлиблює якісне оновлення його професійної підготовки, передусім, забезпечення спрямованості на формування високого рівня педагогічної компетентності, що передбачає творчий рівень володіння професійними знаннями й уміннями. Важливим засобом формування професійної компетентності педагогів є їх залучення до науково-дослідної роботи. Наукові дослідження є результатом педагогічного пошуку, що сприяє збагаченню теорії та практики педагогічної науки й забезпечує глибоке розуміння сутності педагогічних явищ, інноваційне розв'язання неординарних педагогічних завдань. Реформування сучасної освіти потребує підготовки педагога, здатного принести користь своїй країні, сформувати покоління, спроможне жити та творити в умовах неперервних змін, гідно представляти націю у світовому культурному й економічному просторі, забезпечити їй успішне входження у світове співтовариство. Визначено, що

важливим елементом освіти майбутнього є впровадження новітніх технологій у освітній процес, щоб всебічно залучити, надихнути та мотивувати здобувачів до досягнення освітніх цілей, незалежно від їхніх знань та індивідуальних особливостей. Доведено, що кількість тих, хто хоче навчатися та має доступ до інтернет-ресурсів за державними програмами та мають критичне мислення і вміння вирішувати проблеми посідають перше місце серед навичок.

Освіта завжди була і є важливою галуззю суспільного життя, необхідною умовою подальшого прогресу та розвитку. Багато параметрів безпеки українського суспільства виходять за критичний рівень, який є наслідками війни. Це диктує необхідність розробки нових підходів до механізму управління, зокрема, освітою, створення нових моделей освітнього процесу. У період воєнного стану Міністерство освіти і науки України продовжує реалізацію державної політики у сфері освіти, забезпечує доступність і безперервність освітнього процесу, ставить за мету охопити освітнім процесом усіх дітей України, незалежно від їх розташування. І, нині, в умовах війни важливого значення набувають питання створення комфортного освітнього середовища та організації освітнього процесу, особливо для тих дітей, які отримали психологічну травму, оскільки воєнні події, які відбуваються в Україні, є стресом для всіх учасників освітнього процесу. Саме тому зростає роль психологічної служби у системі освіти, зокрема забезпечення своєчасного і систематичного надання психологічної, соціально-педагогічної підтримки всім учасникам освітнього процесу відповідно до цілей і завдань системи освіти.

Проте, на нашу думку, незважаючи на достатню кількість досліджень різних аспектів організації освітнього процесу в Україні, не вистачає системного та наукового аналізу розвитку освіти не лише дорослих. Зазначимо, що за рік повномасштабного вторгнення вистояла не лише Україна як держава, вистояла українська освіта. Попри сумну статистику зруйнованих і понівечених закладів освіти українські здобувачі освіти продовжували навчатися – дистанційно чи змішано, завдяки стійкості й відданості педагогів.

Масштаби руйнівного впливу на освіту на етапі гібридної війни навіть складно порівняти з тим, що відбувається (на тлі знищення інших галузей інфраструктури) в умовах тотального воєнного стану. Треба відзначити, що світове наукове співтовариство ще не сповна осмислило наслідки війни в Україні. Війна для вітчизняної наукової спільноти стала таким шоковим та дестабілізаційним чинником, після воєнних дій та тотальної розрухи в містах, що були окуповані ворогом та зазнали суттєвих руйнувань і з яких населення, а надто молодь, масово емігрувало, адаптація до змішаного навчання відбувається досить хаотично. А праць, які би зосереджувалися конкретно на

питаннях здійснення освітнього процесу в умовах війни, україно мало. Таким чином, виникає нагальна потреба у теоретико-методологічному аналізі сучасного стану освіти в Україні.

Забезпечення якості освіти в умовах воєнного стану другий рік поспіль є найвагомішою міжнародною подією. Наша країна презентувала себе, де попри всі страшні виклики, людські трагедії, військові дії, ракетні обстріли та бомбардування, освіта не тільки існує, а й розвивається та прагне покращуватися.

На жаль, російські злочинці обстрілюють міста і села, гинуть громадяни України, знищуються заклади освіти. Захищаючи українську державу, ми дбаємо про цінності, утверджуємо ідентичність, чимала відповідальність за зміцнення основ української державності – на плечах армії освітян, які незалежно від трагічних обставин продовжують виховувати майбутні покоління. Тому дотримання законодавства про державну мову в умовах страшної війни, яка триває проти нашої нації, – одне із ключових завдань.

Обов'язковість застосування української мови в освітньому процесі закріплена у низці Законів України: «Про освіту» [2], «Про повну загальну середню освіту» [3], «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [1], які визначають, що мовою освітнього процесу є державна мова та вимагають надання всіх освітніх послуг українською.

Зараз відкрилося вікно можливостей для української освіти завдяки низці міжнародних партнерів, які готові долучатися, ділитися експертизою, найсвіжішими дослідженнями, навчати та фінансувати українську освіту. Тому якісна освіта є ключовим демографічним чинником: це фундамент для побудови людського капіталу країни; це єдиний інструмент у руках держави, який сприяє демографічному зростанню.

Реформування сучасної освіти потребує підготовки педагога, здатного принести користь своїй країні, сформувати покоління, спроможне жити та творити в умовах неперервних змін, гідно представляти націю у світовому культурному й економічному просторі, забезпечити їй успішне входження у світове співтовариство. Підготовку такого педагога уможливорює якісне оновлення його професійної підготовки, забезпечення спрямованості на формування високого рівня педагогічної компетентності, що передбачає творчий рівень володіння професійними знаннями й уміннями. Важливим засобом формування професійної компетентності педагогів є їх залучення до науково-дослідної роботи. Наукові дослідження є результатом педагогічного пошуку, що сприяє збагаченню теорії та практики педагогічної науки й забезпечує глибоке розуміння сутності педагогічних явищ, інноваційне розв'язання неординарних педагогічних завдань.

Важливим елементом освіти майбутнього є впровадження новітніх технологій у освітній процес, щоб всебічно залучити, надихнути та

мотивувати здобувачів до досягнення освітніх цілей, незалежно від їхніх знань, індивідуальних особливостей тощо. Заклади освіти мають реагувати на зовнішні умови, технологічні зміни і належним чином підготувати здобувачів до нових викликів, пов'язаних з процесами глобалізації, економічним розвитком і навіть страхом війни. Інноваційність та креативність – це конкурентні переваги, які мають розвивати заклади освіти, особливо в сучасних умовах. Цілком зрозуміло, що розвиток цифрових технологій і відповідних компетенцій у здобувачів освіти, педагогів та керівників освітніх закладів сприятиме поширенню та прискоренню процесів набуття нових навичок.

Отже, війна внесла і продовжує вносити корективи в освітній процес. Тому одним із шляхів оптимізації освітнього процесу є значний крок до спрощення організації освітнього процесу у закладах освіти і підвищенням ефективності самостійної роботи здобувачів освіти за допомогою інтернет ресурсів чи інших дистанційних освітніх технологій, а саме формування сучасного та інноваційного освітнього простору, який дозволить кожному отримувати освіту протягом усього життя за різними можливостями та ситуаціями.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
5. Лукіна Т.О. Проблеми трансформації професійного розвитку керівників освіти у поствоєнний період в контексті національної безпеки України. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції у трьох томах. Київ : ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 2022. С.137.
6. Освіторія. Медіа. Освітня інформація педагогам, батькам тощо. URL: <https://osvitoria.media>